

POSUDOK HABILITAČNEJ PRÁCE

Téma: Presentations of the Unpresentable Across Cultures

Autor: Mgr. Alena Smiešková, PhD.

Oponent: Prof. PhDr. Jaroslav Kušnír, PhD.

P.č. Kritériá hodnotenia habilitačnej práce

1. Náročnosť spracovania riešenej problematiky práce

Spracovanie uvedenej témy možno považovať za náročné, keďže sa na jednej strane týka širšie a všeobecnejšie formulovanej témy, na strane druhej si takáto téma vyžaduje interdisciplinárny prístup s využitím poznatkov nielen z literárnej vedy, ale aj z kulturológie, histórie, filozofie aj iných oblastí, pričom dôležitú úlohu zohráva nielen metodológia spracovania problematiky, ale aj schopnosť autora/autorky vybrať relevantné texty, na základe analýzy ktorých možno dospieť k syntéze poznatkov a k sformulovaniu relevantných záverov výskumu. Autorka si pri spracovaní práce zvolila voľnejší eklektický a interdisciplinárny prístup k analýze rozličných aspektov „nesprítomniteľného“ vo vybraných literárnych dielach amerických autorov pochádzajúcich spravidla z iného kultúrneho prostredia (Philip Roth, T. Morrisonová, M. Hong Kingstonová, M. Ondatjee a iní) a vo filmoch českých a slovenských (E. Klos, Kádár), či súčasného talianskeho (Benigni) a mexického režiséra (Iñarritu).

2. Posúdenie úrovne spracovania práce

Autorka habilitačnej práce si zvolila širšie koncipovanú tému s hlavným dôrazom na problematiku zobrazenia „nesprítomniteľného“ vo vybraných literárnych a filmových dielach známych svetových režisérov. Po krátkom úvode sa v 2. kapitole práce snaží o vysvetlenie, ako napovedá názov kapitoly, pojmu nesprítomniteľného v kontexte histórie umenia, avšak v tejto časti práce podáva spravidla analýzu teórií postmoderných prístupov k zobrazeniu reality, históriu pojmu „sublime“ a jeho transformáciu a funkciu v súčasnom umení. V tejto kapitole by sa žiadala dôslednejšia analýza pojmu „nesprítomniteľné“ v kontexte témy habilitačnej práce. Ako však vyplýva z ďalších častí habilitačnej práce, pod pojmom „nesprítomniteľné“ autorka chápe problematickosť, či nemožnosť vierohodnej verbalizácie a umeleckého zobrazenia tragickej historickej a osobnej skúsenosti (holocaust, vojna, otroctvo, či smrť pri analýze spravidla uvedených filmových diel), problematickosť zobrazenia kultúrnej a osobnej identity marginalizovaných protagonistov (ženy, etnické skupiny a menšiny pri analýze vybraných próz americkej literatúry autorov zobrazujúcich etnickú identitu a osobnú skúsenosť protagonistov autorov pochádzajúcich z prostredia amerických národnostných menšín) v kontexte analýzy motívu ducha predstavujúceho metaforu problematizácie literárnej reprezentácie osobnej aj etnickej skúsenosti. Predmetom autorkinej analýzy sú predovšetkým diela využívajúce postmoderné a experimentálne postupy problematizujúce možnosť objektívneho a jednoznačného zobrazenia reality v umeleckom diele. Pri spracovaní práce sa napriek širokému záberu podarilo autorki práce nájsť určitý syntetizujúci prístup k skúmanej problematike, a to aj napriek eklektickosti zvoleného prístupu. Za najkompaktnejšiu a najpresvedčivejšiu časť práce možno považovať autorkinu analýzu autorského zobrazenia tragickej osobnej skúsenosti vo filmovej tvorbe režiséra Iñarritu a jeho využitia filozofickej koncepcie času a experimentálnych naratívnych techník vo filme. Hoci aj analýza literárnej tvorby vybraných amerických autorov prezentujúcich kultúru amerických národnostných menšín s využitím teórií postkoloniálnej literatúry a kultúry (Spivak a pod.) pôsobí relatívne presvedčivo (4. časť práce), predsa v tejto časti práce chýba syntetizujúce zhrnutie výsledkov výskumu a dôslednejšie vymedzenie pojmu „nesprítomniteľného“ a jeho súvislosti s touto časťou práce. Práve presnejšie vymedzenie a analýza pojmu „nesprítomniteľné“, ktoré v kontexte využívania termínu v práci evokuje skôr podobnosť s termínom „nereprezentovateľné“, patrí k problematickým aspektom habilitačnej práce, keďže by sa žiadala dôslednejšia analýza a autorkino chápanie tohto pojmu s následnou systematickou aplikáciou pri analýze vybraných literárnych a filmových diel. Problematickým sa v práci javia aj autorkine časté konštatovania a relatívne jednoznačné, niekedy povrchné závery bez podrobnejšej argumentácie a analýzy, ktoré by dokazovali relevantnosť autorkiných tvrdení. Napr. na s. 7 autorka nevysvetľuje, akým spôsobom súvisia teórie možných svetov s fragmentárnym zobrazením skutočnosti, nevysvetľuje pojem „philosophical self“ z hľadiska chápania antickej filozofie (s. 76) a pod. Podobne presvedčivosť autorkinho využitia filozofickej koncepcie času (Petříček) pri analýze Iñarrituových filmov by vyznela

presvedčivejšie, ak by bola systematicky doplnená aj o iné koncepty filozofie času (napr. Heidegger a pod.). Podobne by sa žiadala dôslednejšia analýza teoretických koncepcií motívu ducha a jeho aplikácia na skúmané literárne texty. Napriek nespornej kvalite 5. časti práce, v habilitačnej práci chýba zdôvodnenie zaradenia mexického režiséra do kontextu analýzy spravidla diel autorov USA.

3. Prínos a úroveň výsledkov práce

Po odstránení metodologických a formálnych nedostatkov prácu možno z obsahového hľadiska považovať za prínosnú tak z literárnovedného, ako aj z kulturologického hľadiska. Prínosom pre obe oblasti je autorkin interdisciplinárny prístup s využitím literárnej vedy, filozofie, kulturológie a histórie, v rámci ktorého prináša podnetné myšlienky týkajúce sa problematiky umeleckej zobraziteľnosti problematických aspektov osobnej, historickej aj kultúrnej skúsenosti v literárnych a filmových dielach vybraných autorov pochádzajúcich z rozličných kultúrnych prostredí v kontexte využitia experimentálnych naratívnych techník. Úroveň výsledkov habilitačnej práce by však bola vyššia, ak by autorka dospela ku komplexnejším syntetizujúcim záverom a využila by aj najnovšie literárnovedné a filozofické teórie týkajúce sa témy práce.

4. Posúdenie formálnej stránky práce (jazyk, štýl, štruktúra)

Formálna a gramaticko-štylistická úroveň habilitačnej práce výrazne znižuje celkovú odbornú úroveň práce a formálna úroveň habilitačnej práce v takejto podobe nezodpovedá kritériám napr. pre bakalárske záverečné práce. Okrem chyby v samotnom názve práce (acros) a chýbajúcej strany (s. 106), formátovanie práce je neštandardné a v takejto forme pre takýto typ práce neprijateľné (typ písma iný ako štandardný typ Times New Roman s odsadzovaním medzier za každým písmenom, nezarovnané okraje práce). Podobne nedostatky sa prejavujú aj v citovaní použitých zdrojov, keď na viacerých miestach nie je označený začiatok aj koniec prevzatej myšlienky (s. 7-posledný odstavec, s. 48, s. 110), v bibliografii za textom sa spravidla nesprávne uvádza citovaná strana (s.9, 104 a pod.). Podobne z gramaticko-štylistického hľadiska sa v práci prejavujú viaceré nedostatky, a to predovšetkým pri písaní interpunkčných znamienok, vo využívaní určitých a neurčitých členov, v nesprávnom použití gramatických časov (s. He managed..., s. 36, vo vete Memories....na s. 41, He managed...s. 36), v nesprávnom používaní tvarov slov pri vyjadrení gramatického času (had watch na s. 45) a pod.

Napriek uvedeným nedostatkom prácu odporúčam k obhajobe a po úspešnej obhajobe a odstránení formálnych nedostatkov v práci jej odporúčam udeliť vedecko-pedagogický titul „docent“

Prešov 20.08.2013

Podpis: